MAATALOUS

Kun nestejae palautetaan takaisin lietealtaaseen, naudanlietesäiliöön saadaan lisätilaa 15–20 prosenttia. **URAKOITSIJA TERO SAVELA, YLÖJÄRVI**

Separoimalla saa lisätilaa lietealtaaseen

Käsittely helpottaa myös varsinkin sikatilojen peltojen fosforiongelmaa. Iso osa fosforista jää kuiva-aineeseen, joka on helppo kuljettaa kauemmas.

KARI SALONEN

Tero Savela (oik.) esittelee lietteestä erotettua kuiva-ainetta Kaisa Riikolle. Taustalla Janne Kinnunen.

YLÖJÄRVI (MT)
Urakoitsija **Tero Savelalla** pitää kiirettä. Sateisen kesän ja syksyn jälkeen moni lietesäiliö on ääriään myöten täynnä. Jos lisätilaa ei löydy tilan ulkopuolelta, yksi keino saada lisää allastilaa on separointi eli lannan kuiva-aineen erottaminen nesteestä.

Reiskoneen separointilaitteisto kulkee rekan kyydissä ympäri maata. Päivässä pystytään käsittelemään 400–800 lietekuutiota, lantalajista ja koostumuksesta riippuen.

Tilauksessa on uusi laitteisto, jonka teho on kaksinkertainen. ”Tämä on toiminut hyvin sikatiloilla, mutta nautatiloilla se on hiukan tehoton”, Savela sanoo.

Tällä hetkellä noin 60 prosenttia Savelan tilauksista liittyy lisätilan tekemiseen lietealtaaseen.

Kun lietteestä erotetaan kuiva-aine, altaaseen saadaan helposti lisätilaa ainakin kuukauden lannalle.

Tehokkainta työ on, jos lietettä voidaan siirtää altaasta toiseen. Silloin kiintoaineen poisto vähentää naudanlietteen tilavuutta 20–25 prosenttia. Sianliete on nestepitoisempaa: sen tilavuus pienenee 10–15 prosenttia.

Homma toimii, vaikka altaita olisi vain yksi. ”Kun nestejae palautetaan takaisin lietealtaaseen, naudanlietesäiliöön saadaan lisätilaa 15–20 prosenttia”, Savela kertoo.

Kuiva-aine voidaan lastata suoraan peräkärryyn. Massa voidaan varastoida betonilaatalle, jos sellainen tilalta löytyy, tai patteroida pellolle.

Patterointiin vaaditaan lupa, mutta niitä saa Savelan kokemuksen mukaan helposti.

”Separoinnin yleistymistä ajatellen lannan patterointisäädöksiä saisi jatkossakaan kohtuuttomasti kiristää”, Järki-Lanta-hankkeen vetäjä **Kaisa Riiko** korostaa.

> Kun liete separoidaan, iso osa fosforista jää kuiva-aineeseen.

Ratkaisuja ravinne- ja kuljetuspulmiin

Separoinnista on kiinnostunut moni muukin kuin ne tilat, joilla lieteallas on täyttymässä.

Varsinkin sianlietteessä on niin runsaasti fosforia, ettei sitä pystytä levittämään tilan lähipelloille kovin suuria määriä. Lietteen kuljetus kauas taas on kallista ja epärationaalista. ”90 prosenttia lietteestä on vettä. Sitä kulkee Suomen teillä kumipyörien päällä valtavia määriä”, Riiko sanoo.

Kun liete separoidaan, iso osa fosforista jää kuiva-aineeseen. Sitä on helppo kuljettaa kauemmas tilalta, eikä kuljetusta tarvitse hoitaa kiireaikaan.

Jäljelle jäävän nesteen levitysmäärää lähipelloille voidaan nostaa, kun fosforirajat eivät enää tule niin äkkiä vastaan.

Kuiva-aineelle saattaa jatkossa löytyä rahanarvoisiakin markkinoita, Riiko arvioi. Lannoitusvaikutuksensa lisäksi se parantaa maan humuspitoisuutta ja pieneliöstö- ja mikrobitoimintaa.

Osa asiakkaista on kiinnostunut nimenomaan kuiva-aineen maanparannusvaikutuksesta, Savela vahvistaa. ”Tiloilla on raivioita, joille halutaan humusta.”

Osa sikatiloista hakee Savelalta apua myös lietteen lajittumisen aiheuttamiin levitysongelmiin.

”Haluttiin kokeilla uutta menetelmää”

Viime viikolla Savelan laitteisto pyöri **Suvi Rajalan** ja **Esa Kortteen** Sammatin tilalla Ylöjärvellä.

Täällä kyse ei ollut lietealtaiden täyttymisestä, sillä allastilaa isolla lypsykarjatilalla riittää. Isäntäväki kertoo haluavansa testata uutta menetelmää.

Sammatin tilalla lietettä syntyy melkoisia määriä, ja uusien menetelmien kokeilu kiinnostaa.

Tero Savelan separointilaitteisto kulkee rekan lavalla.

Esa Korte kertoo, että separointi sujuu nyt paremmin kuin keväällä, sillä laitteistoon on tehty pieniä muutoksia.

”Reiskoneen laitteisto kävi meillä jo viime keväänä, mutta silloin homma oli vähän tehotonta”, Korte toteaa. Tilan liete on roboteista ja ruokinnasta johtuen normaalia jäykempää.

Nyt separointilaitteiston täyttöpumppu ja pumppauslinja ovat suuremmat, joten työ sujuu.

Sammatin tilalla lanta menee pääasiassa levityssopimuksen tehneille tiloille, joilla on lietteen sijoitustukisopimus. Työn hoitaa urakoitsija. Vastaanottajat maksavat kuljetus- ja levityskulut.

Lannan vastaanotosta kiinnostuneita olisi nykyistä etäämmälläkin, ja separointi voisi olla siihen yksi ratkaisu.

Lanta parantaa maata ja satoja

Rajalan mukaan naapurustossa on paljon entisiä kotieläintiloja, joilla lannan merkitys on huomattu hyvin pian karjan lähdettyä. Moni kommentoi, että ilman lantaa kasvustot ovat huonomman näköisiä ja sadot heikkenevät.

Rajala on itsekin huomannut lannan vaikutuksen vuokramailla, jotka eivät ole sitä aiemmin saaneet. ”Nurmi kasvaa nopeammin tiheämmäksi.”

Kun jo lietelannalla on hyviä vaikutuksia maan kasvukuntoon, siitä irrotettu kuiva-aine vaikuttais todennäköisesti tehokkaammin.

SATU LEHTONEN

Uusi hanke hakee ratkaisuja lannan käytön tehostamiseen

Marraskuussa toimintansa aloittanut Järki-Lanta-hanke pyrkii tiivistämään lantaa tuottavien kotieläintilojen ja ravinteita tarvitsevien kasvinviljelytilojen välistä yhteistyötä.

Lannan käytössä on paljon ongelmia ratkottavaksi, hanketta vetävä **Kaisa Riiko** toteaa.

Osa niistä on teknisiä ja logistisia, muun muassa kuljetuksiin, säilyttämiseen ja levitykseen liittyviä.

Tällä hetkellä esimerkiksi suurissa sikatalouskeskittymissä lietettä ajetaan jopa satojen kilometrien päähän, Riiko kertoo. Tilojen lähipellot eivät riitä, koska liete on niin fosforipitoista, että fosforirajat tulevat vastaan.

Yksi ratkaisu tähän ongelmaan voisi olla separointi. Iso osa fosforista jää kuiva-aineosaan, jonka kuljettaminen on nestettä helpompaa.

Kuiva-ainetta on myös helpompi varastoida ja se sopii kompostoitavaksi.

Moni tila on päätynyt ostamaan itselleen kiinteän separointilaitteiston, Riiko kertoo. Se sopii tilalle, jolla separointi halutaan tehdä tiheästi.

Kerran–pari vuodessa separoivat turvautuvat mieluummin urakoitsijaan, jolloin laitteistosta ei tule kiinteitä kuluja.

Käytännön onnistumiset esiin

Hanke pureutuu niin teknisiin, taloudellisiin kuin sosiaalisiinkin ongelmiin, Riiko kertoo.

”Lanta saattaa vaikuttaa naapuruussuhteisiinkin. Pellolle levitetty lanta haiskahtaa, ja kylillä pöristävät lannanlevityskoneet ovat suuria.”

Toimivia ratkaisuja haetaan kaivamalla esiin hyviä käytännön esimerkkejä. Hankkeen painopiste on Saaristomeren valuma-alue.

Järki-Lanta on osa Järki-hanketta, jonka tavoitteena on maatalouden vesiensuojelun ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen järkevillä ratkaisuilla.

Järki-Lanta-hankkeen toteuttaja on BSAG (Baltic Sea Action Group). Hankkeen rahoitus tulee ympäristöministeriön ravinteiden kierrätys -rahoista.

SATU LEHTONEN

HANKKEITA

Muutkin kiinnostuneita lannasta

■ **Teho Plus: Maataloustuottajien ja ympäristöhallinnon** yhteisen Teho Plus -hankkeen toiminta-aika on kesäkuusta 2011 vuoden 2013 loppuun asti. **Teho Plus kokoaa** hankkeen omien ja muiden maatalouden ympäristöneuvontaa tekevien tahojen kokemusten pohjalta ympäristöneuvonnan mallin, jota voidaan käyttää valtakunnallisesti. **Hanke valmistelee** nettiin työkaluja ympäristöneuvonnan tueksi. **Teho Plus on** tehnyt aloitteita uuteen ympäristötukeen muun muassa ympäristötoimien kohdentamisesta ympäristön kannalta tärkeille alueille. **Hanketta rahoittavat** MMM ja YM. Sitä hallinnoi Varsinais-Suomen elykeskus. www.ymparisto.fi/tehoplus

■ **Ravita: Heinäkuussa alkanut** Ravita-hanke pyrki parantamaan Paimionjoen alueen lannan ja jätevesien sekä käymälä-kompostien ravinteiden kiertoa. **Lantaan liittyviä** logistisia ongelmia ryhdytään ratkomaan muun muassa lisäämällä viljelijäyhteistyötä, auttamalla urakoitsijoita ja sellaisiksi haluavia sekä tukemalla muita lannan tuotteistamisesta kiinnostuneita. **Hankkeessa rakennetaan** yritysyhteistyössä Koneta Agriculture Oy:n kanssa valtakunnallista Ravinnepörssiä. Siihen voivat rekisteröityä lannan luovuttajat, vastaanottajat ja orgaanisten lannoitevalmisteiden tuottajat. **Hankkeen rahoittajat** ovat Varsinais-Suomen liiton Euroopan aluekehitysrahasto ja Paimionjoki-yhdistys. Hanketta hallinnoi Someron kaupunki. www.somero.fi www.paimionjoki.fi

Maatiaisomenat komistavat nimikkokalenteriaan

Kotimainen maatiaisomena hymyilee yhtä valloittavin poskin kuin ulkomainen lajitoverinsa. Kovin moni suomalainen ei vaan taida tietää, että kotimaista talvilaatua voi puraista vielä kesäkuussa.

Asia selviää, kun selaa maatiaisomenakalenteria. Se kertoo Kaikuvuoresta, Huvituksesta, Sariolasta, Eppulaisesta sekä kahdeksasta muusta maatiaisomenasta. Jokainen kuukausi esittelee yhden lajikkeen, sen historian ja varastokestävyyden.

Lajikkeilla on myös oma nimikkoresepti, joka löytyy Uudenmaan marttojen verkkosivuilta.

Uudenmaan martat sekä Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus Piikkiö ovat yhdessä koonneet omenakalenterin.

Kokoajat muistuttavat, että maatiaisomenoiden kulttuurihistoria on rikas ja ne sisältävät myös geneettistä rikkautta. He toivovat, että kalenterin ja Nurkkapuu-hankkeen seurauksena kotipuutarhurit innostuvat suomalaisista paikallislajikkeista.

Nurkkapuu-hankkeen tavoite on täydentää omenan ja päärynän paikallislajikkeiden tietoja ja lisätä säilytyksen varmuutta.

MAIJA ALA-SIURUA

http://www.martat.fi/site/assets/files/12130/maatiaisomenakalenteri_2013_tulostettava_versio.pdf

Huvitusta kasvaa vielä monissa kotipuutarhoissa.

MAATALOUDESTA LYHYESTI

Tanskassa lintuinfluenssaa

Tanska on perjantaina 18.1. raportoinut Maailman Eläintautijärjestö OIE:lle sorsista, joilta on löydetty korkeapatogeenisen lintuinfluenssa H7-virus.

Sorsat oli ammuttu joulukuussa. Viidellä linnuista todettiin oireeton lintuinfluenssatartunta.

Influenssa A -virukset ovat monimuotoinen, erityisesti vesilinnuille ominainen virusryhmä. Valtaosa niiden alatyypeistä on taudinaiheuttamiskyvyltään eli patogeenisyydeltään heikkoja. Kahteen alatyyppiin H5 ja H7 kuuluu myös sellaisia viruksia, jotka voivat aiheuttaa vakavia lintuinfluenssaepidemioita ja suuria menetyksiä siipikarjataloudelle.

Raisioagro hakee huippufarmarmareita

Raisioagroon on käynnistänyt leikkimielisen Huippufarmari haussa -kilpailun.

Siihen voivat osallistua kaikki Raisioagron sopimusviljelijät/rehuasiakkaat, jotka tavoittelevat vilja-, öljykasvi- ja nurmenviljelyssä mahdollisimman hyvää taloudellista tulosta ympäristöä kunnioittaen.

Viljelyn onnistumista arvioidaan kolmella eri kriteerillä: sadon määrä ja laatutiedot, sadon arvo ja ympäristövaikutus.

Kilpailuun pitää ilmoittautua 25. tammikuuta mennessä omalle asiakkuusvastaavalle.

Schmallenberg-virus leviää Walesissa

Walesin lampurit ja viranomaiset odottavat huolissaan karitsoimissesongin alkua.

Ensimmäiset viitteet märehtijöiden sikiöille epämuodostuvia aiheuttavan Schmallenberg-viruksen leviämisestä on saatu joulu- ja tammikuussa.

Tapauksia pelätään löytyvän lisää sitä mukaa kuin karitsoita ja vasikoita syntyy.